

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. Quodnam sit objectum formale Charitatis Theologicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CAPVT II. DE CHARITATE. CONTROVERSIA I.

Quodnam sit Objectum Formale Charitatis Theologicae.

517. **N**otandum 1. Sicut in Intellectu ob-
jectum aliud est Materiale & aliud
Formale, ita etiam in Voluntate.
Materiale est illud, quod non pro-
pter se, sed propter aliud intendimus, tanquam
Medium propter finem: Formale est illud, pro-
pter quod aliud intendimus, seu, quod movet vo-
luntatem ad aliud volendum.

518. Notandum 2. Finem seu objectum
in quod voluntas ultimum tendit, alium esse Finem
CUI: alium; Cujus gratia, seu finem Qui. Fi-
nis CUI, est illud suppositum, cui volumus a-
liquod Bonum, quia illi bonum est. Finis Qui,
seu cuius gratia est illa Bonitas, quae voluntatem
mouet & allicit. Circa quam

519. Notandum 3. Bonitatem hanc ite-
rum esse duplicem; alia est quae vocari potest
principalis & jam praesupposita, quae ut existens
voluntatem movet & excitat ad amorem, & ad
volendum alteri vel sibi aliud Bonum nondum
possessum. Alia est, quae primum ut acquirenda
intenditur. v. g. quando quis amat Petrum, amat
illum propter Bonitatem in illo repertam, v. g.
propter doctrinam, & haec est Bonitas seu Finis
Qui, principalis: quodsi ex vi hujus amoris vo-
lo Petro procurare honorem, divitias &c. haec
sunt motiva minus principalia.

520. Notandum 4. Amorem alium esse a-
morem Concupiscentiae, alium amorem Benevo-
lentiae. Amor Concupiscentiae est, quando a-
mans habet seipsum pro fine CUI, & quod vult
ideo vult, quia sibi bonum est. Amor Benevo-
lentiae est, quando Finis CUI est persona à no-
bis distincta.

521. Notandum 5. Amorem Benevolen-
tiae in hoc differre ab amore Concupiscentiae, quod
ad amandum alterum ut finem CUI, praerequi-
ratur cognitio Bonitatis praesupposita in illa per-
sona quam amamus: ad amorem Concupiscentiae
non est hoc necesse. Hanc doctrinam in
philosophia propugnavi contra Arriagam, eam-
que tener Conink & Lugo, & passim supponit Ri-
palda, ac approbat Pallavicinus, cui tamen inge-
niosi RR. nuper contradixerunt. Ratio breviter
& à priori est, quia ad volendum alicui Bonum,
debet amans cum amato esse antecederet con-

junctus. Conjunctio autem est duplex, alia per
identitatem Realem, alia per Metaphoricam, haec
est, per affectum. Cum ergo unusquisque se
sibi ipsi conjunctus per Identitatem, non est ne-
cessarium, ut praecognoscamus in nobis aliquam
bonitatem à qua excitemur ad nos ipsos ama-
dōs, & propter quam censeamur digni vobiscum
bonis: hoc ipso enim quod illud bonum vo-
lum mihi, jam illud mihi conjungo per affectum,
& affectu etiam mihi jungor, tendendo in aliquam
bonitatem quam mihi volo. At verò altere re-
res habet, quando volumus bonum alteri. Non
ille alter est à nobis realiter distinctus: ergo non
possumus illi velle bonum ut fini CUI, nisi
praesupponatur nobis saltem Metaphorice per af-
fectum identificatus. Ratio est, quia quidem
volumus, illud aliquo modo nobis conjungimus,
& fit aliquo modo nostrum bonum: unde omnia
bona amici censentur esse nostra, quia penes
nos delectant, ac si essent physice nostra: ergo
bona quae volumus amico ut fini CUI, illa no-
bis non jungimus immediate, sed mediante per-
sona amici: ergo debet praesupponi amicitiam
conjunctus: atqui non potest praesupponi con-
junctus nisi per affectum, qui inveniat in amico
aliquod bonum, omnis enim amor movetur à bo-
nitate: ergo à primo ad ultimum, ad amandum
alium, praerequitur bonitas praesupposita & pro-
cognita.

522. Ut responderent Recentiores praedi-
cati, dixerunt; Duas esse Bonitates praecogno-
scendas, ad volendum aliquod bonum sibi ipsi.
Prima est, capacitas boni voliti: altera est, boni-
tas finis CUI secum. Sed contra hoc argu-
mentabar primum. Capacitas alicujus boni non
est bonitas amabilis propter se, sed tantum est o-
mnia propter bonitatem termini, seu forma
cujus est capacitas: habet enim praecise rationem
Medij, & non esset vilo modo amabilis, nisi ter-
minus bonus esset; neque etiam posset amari in-
cluso termino per totam aeternitatem, cum tamen
bonitas finis CUI, potens movere ad amorem,
debeat posse amari propter se, seclusa alia quatenus
que bonitate, & debeat posse movere ad volen-
dum quodcumque bonum, cujus subiectum est re-
pax: ergo Capacitas non est Bonitas de qua in
praesenti loquimur & disputamus.

§13. Contra 2. Bonitas Finis CUI, potens movere & excitare affectum amoris, non debet esse æquè potens concurrere ad volendum atque ad volendum aliquod bonum: atqui Capacitas boni in alio cognita, est æquè potens concurrere ad volendum quàm ad volendum illud bonum, cuius est capacitas: nam quando aliquem odi, & illi nolo bonum, non minùs debeo præcognoscere capacitatem illius boni, atque, quando illi volo illud bonum.

§14. Contra 3. Bonitas Finis CUI, debet esse talis, quæ æqualiter possit movere ad amandum alium, atque ad amandum seipsum: atqui capacitas bonorum cognita in me, necessitat me ad vel volendum bonum cuius sum capax, vel ad volendam negationem illius, quia illam malo quàm ipsum bonum: in alio tamen cognita capacitas non necessitat me ad vel volendum illi bonum, vel negationem boni ex amore ipsius, quia possum illum nolle amare.

§15. Contra 4. Illa bonitas non rectè assignatur ex parte finis CUI, quæ non potest vltimò reddi pro ratione, quærenti cur velim aliquid bonum. Sed capacitas non potest reddi pro ratione. Minor probatur. Sicut se habet capacitas seu potentia passiva ad recipiendum, ita se habet potentia activa ad agendum: sed potentia activa ad agendum non potest vltimò reddi pro ratione, quando à me quæritur, cur agam: si enim te percutiam, & tu quæras, quare percutiam, ineptè respondebo: quia possum percutere: ergo pariter quærenti, cur alteri velim bonum, ineptè respondebo, quia est capax illius. Sic: quando quæritur ex me, cur Petro potiùs velim bonum, quàm malum, non possum reddere pro ratione: quia est capax illius: nam statim replicaretur: atqui est etiam capax mali: ergo in altero non potest capacitas reddi pro ratione: ergo nec quando amo me ipsum; nam adversarij expresse docent, quòd bonitas quæ movet ad amorem mei, moveat etiam ad amorem aliorum. Quanquam mihi satis est, si fateantur, aliam bonitatem præhabitam debere movere in alio, quæ non debeat movere ad amandum meipsum. Et hæc contra primam bonitatem assignatam.

§16. Quoad secundam Bonitatem à RR. assignatam, nempe Identitatem mei mecum, Contra est primò. Identitas Petri secum, non potest reddi pro ratione cur Petro velim potiùs bonum quàm malum: nam etiam ad volendum malum debeo præcognoscere, quòd Petrus sit idem secum. Contra est 2. Identitas mei mecum præcognita, necessitat me ad amorem mei, non item Identitas Petri secum necessitat ad amandum Petrum: ergo Identitas non est illa bonitas, quæ sit motivum amoris mei. Probatur consequentia. Nam motivum necessitans ad amorem, vbiunque est idem, semper facit idem, hoc est semper movet eodem modo: ergo cùm non possit assignari vltimò motivum, quod vi suæ bonitatis necessitet, signum est, quòd necessitas amoris mei, non pro-

veniat ab identitate mei mecum, tanquam à bonitate & motivo.

§17. Contra 3. Possum me amare magis quàm quemcunque alium: atqui ego non sum magis idem mecum, quàm quicunque alius est secum, nec mea Identitas est major bonitas, seu melior, quàm Identitas Petri secum: ergo ille excessus amoris non habet pro motivo identitatem: sed neque ad hunc excessum amoris mei ipsius supra alios, est opus præcognoscere in me aliam bonitatem, quia nullam possunt adversarij assignare (non enim vtiq; est necesse ad talem excessum amoris, vt me meliorem æstimem omnibus alijs) ergo possum me amare magis quàm alios, sine speciali motivo amandi me magis quàm alios: ergo etiam possum me simpliciter amare, sine præcognita bonitate motiva ad talem amorem.

§18. Responderunt ad hoc adversarij, disparitatem esse, & specialem rationem motivam amandi me super alios, in eo sitam esse, quòd licet identitas mei mecum secundum conceptum absolutum non sit melior identitate alterius secum, secundum conceptum tamen Relativum, hoc est, respectu mei, mihi illa magis bona sit, quàm mihi bona sit Identitas alterius secum.

Contra 1. Licet mea identitas mihi melior sit, quàm alterius identitas sit mihi bona, non tamen est magis bona mihi, quàm illius alterius identitas sit bona illi. ergo licet secundum datam responsionem possum me magis amare mihi, quàm alterum mihi, necdum tamen est reddita ratio, cur me possum magis amare mihi, quàm alterum illi.

§19. Contra 2. Ex data responsione sequitur, quòd nec Deum possum magis amare quàm me, quod est erroneum. Respondent negando sequelam & paritatem, quia Deus est mihi magis bonus, quàm ego mihi. Verùm hæc responsio non substat. Si enim ideo possum Deum magis amare quàm me, quia Deus est mihi magis bonus quàm ego mihi, sequitur, me necessitari ad amandum Deum magis quàm me. Probatur sequela. Sicut se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis: atqui necessitor ad me simpliciter amandum, quia mihi bonus sum: ergo necessitabor ad Deum magis amandum, quia mihi magis bonus est, quàm ego mihi. Sed hæc de re Philosophica incidenter. Redeundo nunc ad nostrum propositum:

§20. Notandum 6. Amorem Amicitiae propriè sumptum, ex parte objecti formalis plus dicere, quàm dicat amor Benevolentiae. Amicitia enim est mutuus amor, non latens, vt definit Aristoteles, adeoque fundatur in communicatione voluntaria bonorum & vitæ, sive, in voluntate sic communicandi: hoc est: amore amicitiae amamus alterum, quem cognoscimus habere voluntatem communicandi nobis in bonis suis, & ab hac voluntate movemur ad eum amandum amore amicitiae, quod pulchrè expressit S. Thomas q. 23. a. 1. in C. his verbis. Sed nec Benevolentia

Hhh 2

lentia

lentia sufficit ad rationem amicitiae, sed requiritur quaedam mutua amatio, quia amicus est amico amicus: talis autem mutua benevolentia fundatur super aliqua communicatione. Ita S. Th.

531. Controversia est, utrum possit Deus amari amore Benevolentiae, hoc est, non habente pro objecto formali Deum, ut participabilem à nobis, sed praecise alia attributa Dei seu perfectiones divinas, ita ut propter bonitatem Sapientiae, Omnipotentiae &c. velit Deo ut fini CUI, alia bona extrinseca, illique placere, praecise omni reciproca bonorum supernaturalium communicatione, quae sit motivum formale parziale amoris; & an talis amor, si daretur, esset justificativus. Negarunt aliqui RR. contra quos ex communi aliorum sensu,

532. DICO, ad amorem Dei perfectum, & justificativum, non requiri ex parte motivi Participabilitatem Dei aeternam. Probatur quoad primum membrum. Potest homo constituere suam felicitatem in aliquo temporali bono, & quidem instantaneo, contempta felicitate aeterna, ut patet in peccatore: ergo etiam posset suam felicitatem constituere in hoc quod est: placere Deo in hoc instanti per liberam electionem aeternae separationis, propter ipsius bonitatem. Neque refert, quod talis amor praesupponeret errorem aut ignorantiam, eo quod Deo revera electio aeternae separationis non placeat, cum velit nostrum finem esse felicitatem aeternam. Non refert, inquam: Nam licet talis error interveniat, dictamen tamen proximum & practicum, fundatum in tali errore speculativo, quod Deo placeat talis electio, est evidens, nempe evidens est, esse honestum, eligere damnationem propter beneplacitum divinae bonitatis ita mihi apparens; sicut honeste operatur, qui religionem ingreditur, ad quam ex errore putat se esse vocatum.

Confirmatur. Potest homo suam voluntatem divinae voluntati conformare ex amore Dei in omni objecto quod Deo placet: ergo etiam in hoc quod est: Deum velle annihilare totum mundum: atqui tunc participabilitas non esset motivum parziale, ut patet, ergo &c.

Verum, quidquid sit de his actibus, pro Conclusionis prima parte satis est, me posse Deo velle bona, quaecunque Deus vult sibi esse à me voluta, propter illius intrinsecas & essentielles perfectiones, non habendo participabilitatem pro motivo. Potest enim quis contemplando pulchritudinem Dei, dignam judicare eandem amore superante amorem omnium aliarum pulchritudinum transitoriarum; quis hoc neget, cum experientia hoc clamer? atqui talis cognitio est essentialiter cognitio practica, & excitativa ad talem amorem: ergo est possibile amorem poni.

533. Probatur Conclusio quoad secundum membrum. Si talis actus amoris non sufficeret ad justificationem, deberet esse ratio, quia amor amicitiae est perfectior tali amore Benevolentiae: atqui non est perfectior. Ergo &c. Minor pro-

batur. Ille actus non est altero perfectior, qui non est ex motivo perfectiore, nec habet maiorem arduam, nam ex solis his capitibus conficit perfectio actus, ut etiam adversarij docent: sed amor amicitiae nec est ex motivo perfectiore, nec habet maiorem, imò minorem arduam, nam Participabilitas Dei faciliat amorem Dei, quia vehementer allicit. Minor quoad primum membrum etiam probatur. Nam Participabilitas non augeat perfectionem infinitam Dei cum nihil superadditum perfectioni essentiali Dei augeret eius perfectionem.

534. Confirmatur. Ad honestatem amoris amicitiae non est satis nos moveri à bonitate participabilitate, sed insuper requiritur nos esse moveri, quia Deo placet nos moveri à Participabilitate: sed sic jam non est perfectior amicitiae, quam amor benevolentiae: ergo &c. Minor probatur. Perfectio amoris amicitiae non habetur, quod habeat Deum pro fine CUI, attendat ejus placitum: sed hoc totum habet amor Benevolentiae, qui utique determinat & manentem etiam ad amandum Deum ut participabilem, si illi occurreret, Deo placere, ut amari. Ergo &c.

535. Probatur jam directè, quod Participabilitas non pertineat ad motivum amoris Dei. Participabilitas aliud non est, quam ipsa possibilitas Fruitionis Dei: sed haec non pertinet ad motivum amoris Dei: ergo nec Participabilitas. Minor probatur. In tantum ab amante Deum attenditur possibilitas Fruitionis Dei, in quantum ipsa Fruitio Dei ordinatur ab amante ad ipsam Deum, tanquam finem CUI: sed haec ratio non pertinet ad motivum amoris Dei: ergo &c. Major patet, nam participabilitas in tantum attenditur ab amico, in quantum vult amare amicum amore amicitiae, & omnia sua bona referre ad amicum; sed inter haec bona referenda in amicum, est ipsa Fruitio bonorum amici: ergo in tantum attenditur participabilitas, in quantum ipsa Fruitio amici refertur in amicum; quae omnia admittunt adversarij. Probatur ergo Minor. Possibilitas alicujus boni referendi ad amicum, tenet se ex parte finis, Qui, seu ex parte illius bonitatis, quam volumus communicare amico: sed quae tenent se hoc modo, non sunt motivum primum excitativum amoris: ergo participabilitas, quae est ejusmodi bonitas, ut ostendi, non pertinet ad motivum excitativum amoris.

Major declaratur in exemplo. Quando vult amico communicare divitias, etiam debet moveri à possibilitate divitiarum, sed haec possibilitas tenet se ex parte finis Qui, ut patet. Ergo &c.

536. Confirmatur 1. Sicut se habet motivum Odij ad odium, ita se habet motivum amoris ad amorem. sed motivum odij non constituitur per possibilitatem illius mali quod volumus illi quem odio habemus: ergo etiam motivum amoris non constituitur per possibilitatem illius boni, quod volumus communicare amico.

337. Confirmatur 2. Possibilitas fruitionis Dei, ut præcognita, ita movet ad volendam Deo ipsam fruitionem, ut tamen ipsa fruitio acquirenda aliquo modo, nempe in ratione finis, moveat ad amandam ipsam possibilitatem fruitionis: sed hoc ipso possibilitas fruitionis non habet rationem motivi excitantis amorem. Ergo &c. Major probatur. Nam possibilitas fruitionis secundum se non est amabilis, ita ut sistamus in illa, sed solum quia habet se instar medij necessarij præcognoscendi ad volendam ipsam fruitionem; sicut possibilitas sanitatis ad volendam sanitatem: ergo sicut sanitas acquirenda in ratione finis movet ad amandam possibilitatem sanitatis in ratione medij, ita fruitio in ratione finis movet ad amandam possibilitatem in ratione medij.

338. Confirmatur 3. Nulla possibilitas cuiuscunque boni est amabilis amore practico, nisi propter ipsam existentiam illius boni, tanquam propter finem: sed amor Dei debet esse practicus: ergo debet amare possibilitatem fruitionis propter ipsam existentiam fruitionis: sed illud quod amatur propter aliud, non potest habere rationem motivi primò excitantis ad amorem, ergo, &c.

CONTROVERSIA II.

Quare Bona extrinseca, quæ Deo volumus, non sint objecta specificativa Habitûs Charitatis.

339. Ratio dubitandi est, quia quando mihi volo bona diversa, tunc illa diversitas bonorum diversificat etiam virtutes quibus illa bona volo: hinc alius habitus & virtus est, quæ volo bonum Temperantiæ, alia virtus quæ volo bonum Justitiæ, Misericordiæ, &c. ergo etiam quando volo hæc bona Deo, volo illi per diversas virtutes, quod tamen ab omnibus negatur. Est ergo difficultas in assignanda disparitate.

340. Card. de Lugo hanc assignat disparitatem. Quando nobis volumus bona diversa, illa bona sunt motivum principale, & non præsupponunt bonitatem aliam ad quam referantur, & propter quam amentur, ut diximus Not. 5. at verò quando volumus bona Deo, ille amor præsupponit Deum ut amatum propter aliam bonitatem, quæ prius voluntatem à sua quiete moveat.

341. Contra hanc responsionem vrget Card. Pallavicinus. Quando amamus diversa bona amico terreno, v.g. Petro, tunc, licet etiam præsupponatur amor Petri propter bonitatem in Petro repertam, nihilominus cætera bona volumus illi per diversos habitus: nam ubi sunt superandæ diversæ difficultates, ibi opus est diversis habitibus: atqui pro diversitate bonorum quæ volumus velle amico, sunt superandæ diversæ difficultates: ergo non obstante bonitate præsupposita in amico, possunt requiri diversi habitus:

ergo hac ratione non salvatur, cur Charitas erga Deum non constet pluribus habitibus.

342. Ipse ergo Card. Pallavicinus n. 215. aliud discrimen dat his verbis. Ratio cur nos per vnicum habitum Charitatis velimus Deo omnia bona quantumvis diversa, & tamen non possumus varia bona velle nobis nisi per varios habitus, ea est, quia isti varij habitus, supposito etiam amore, quo afficimur erga nos ipsos, sunt viles ad nos determinandos, ut placeat nobis potius hoc bonum quam illud: quæ determinatio habet pro motivo diversam speciem bonitatem ejusmodi bonorum, & superat diversam difficultatem, ad quam expugnandam inducitur diversus habitus. At Charitas, quæ Deum amamus, supponit jam quid Deo magis vel minus placeat, independentem ab ulla nostra determinatione: quocirca ad volendum Deo potius hoc objectum quam illud ex charitate, non movemur à diversitate specifica ipsorum objectorum, sed ab vnicò & vniuersali motivo, quod est; Major complacentia Dei. Ita Pallavicinus.

343. Hæc tamen doctrina, nisi aliter explicetur, quàm verba sonant, non videtur esse vera. Certum enim est 1. posse me ex Charitate erga Deum velle etiam aliquod objectum, quod comparatum cum alio minus placet Deo, nolendo illud, quod scio magis placere, quia non teneor ad volendum semper perfectissimum. v.g. possum amore Dei velle vivere castè in sæculo, quamvis sciam, magis placere Deo castitatem ex voto Religionis, quod est consilij. ergo falsum est, quod vnicum motivum Charitatis sit, Major complacentia Dei.

344. Secundò, possunt excogitari duo objecta, quæ Deo æqualiter placent: vel certè me later, quodnam illorum Deo magis placeat, scio tamen vtrumque placere: v.g. possum scire, placere Deo Zelum, ex quo quis Episcopatum desiderat, & etiam placere humilitatem, ex quâ quis eum recusat, & tamen nescio, quodnam horum magis placeat, & cum non possum simul eligere vtrumque, possum tamen quodvis eorum eligere ex Charitate erga Deum. Idem est, si sint duo objecta, quæ quidem ambo simul eligere possem, sed non teneor, & volo tantum vnum eligere ex Charitate erga Deum: in istis casibus non moveor à majore Dei complacentia, neque hæc determinat mihi vnum objectum præ alio.

345. Tertiò, & à priori, impugnari potest Pall. argumento suo quod paulò antè fecit contra Lugonem. Quia circa bona quæ Deo volumus, non minùs videntur diversæ difficultates superandæ, quàm circa bona quæ nobis vel amico terreno volumus, ut manifestum est: ergo adhuc opus erit diversis habitibus, nisi alia disparitas assignetur.

346. DICO itaque disparitatem esse hanc, quod bona quæ volumus amico terreno, licet hic & nunc præsupponant aliam bonitatem in amico præexistentem, quæ excitet ad volenda

H h h 3

ill